

ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2

The Relationship between Instructional Leadership of School Administrators and Professional Learning Community of Schools under the Sakon Nakhon Primary Educational Service Area Office 2

ปานหทัย ธรรมรัตน์¹ รองศาสตราจารย์ ดร.ไชยา ภาวะบุตร² ดร.ชรินดา พิมพ์บุตร³

Pamhathai Thammarat¹ Assoc.Prof. Dr.Chaiya Pawabutra² Dr.Charinda Pimpabud³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษา เปรียบเทียบ และหาความสัมพันธ์ ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 และหาแนวทางพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ กลุ่มตัวอย่างใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 344 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 80 คน และครูผู้สอน จำนวน 264 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ซึ่งมีความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.969 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าร้อยละ การทดสอบค่าที (t-test) แบบ Independent Samples การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) และการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient)

ผลการวิจัย พบว่า

1. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก
2. การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก
3. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จำแนกตามประสบการณ์ทำงานโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนจำแนกตามขนาดโรงเรียนและประเภทของโรงเรียน ไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา, การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียน

¹ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

¹Master of Education Educational Administration Program Sakon Nakhon Rajabhat University

²อาจารย์ประจำหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต และหลักสูตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

²Course teacher in Master of Education Program and Doctor of Philosophy Program in Educational Administration

Sakon Nakhon Rajabhat University

³รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1

³Vice Director of Sakon Nakhon Primary Educational Service Office 1

*ผู้ติดต่อ, อีเมล: ปานหทัย ธรรมรัตน์, orange-spt@hotmail.com

รับเมื่อ 20 มีนาคม 2564 แก้ไข 30 มีนาคม 2564 ตอรับ 11 พฤษภาคม 2564

4. การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง และขนาดโรงเรียน โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนประเภทของโรงเรียน ไม่แตกต่างกัน

5. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียน โดยรวมมีความสัมพันธ์เชิงบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r_{xy}) 0.825

6. แนวทางพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาและการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียน โดยภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา เสนอแนะไว้ 3 ด้าน ประกอบด้วย 1) การบริหารหลักสูตรและการสอน โดยผู้บริหารและคณะครูร่วมกันวางแผนและช่วยกันจัดทำหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพปัญหา ความต้องการของผู้เรียน ชุมชน และสังคม 2) การพัฒนาบุคลากรด้านวิชาการ โดยกำหนดรูปแบบการพัฒนาผู้บริหาร เช่น จัดอบรมเชิงปฏิบัติการ 3) การสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ โดยส่งเสริมให้ครูสร้างบรรยากาศ ที่ดีเอื้อต่อการเรียนรู้ ส่วนการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียน เสนอแนะไว้ 3 ด้าน ประกอบด้วย 1) วิสัยทัศน์ร่วม โดยบุคลากรมีส่วนร่วมกำหนดวิสัยทัศน์ของหน่วยงาน 2) ชุมชนกัลยาณมิตร โดยจัดกิจกรรมที่สนับสนุนและส่งเสริมให้บุคลากรอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขและ 3) โครงสร้างสนับสนุน โดยจัดโครงสร้างการบริหารงาน มอบหมายงานและหน้าที่ ความรับผิดชอบให้ชัดเจนตามความถนัดและความต้องการ

ABSTRACT

The purposes of this research were to: examine, compare, and determine the relationship between instructional leadership of school administrators and professional learning community (PLC) of schools under the Sakon Nakhon Primary Educational Service Area Office 2, and establish guidelines for developing instructional leadership of school administrators and becoming a PLC. The samples, yielding a total of 344 participants, consisted of 80 school administrators and 264 teachers working under the Sakon Nakhon Primary Educational Service Area Office 2 in the 2020 academic year. The instrument for data collection was a set of 5-level rating scale questionnaires with a reliability of 0.969. Statistics for data analysis were mean, standard deviation, t – test for Independent Sample), One-way ANOVA, and Pearson’s product-moment correlation coefficient.

The findings were as follows:

1. Instructional leadership of school administrators, as perceived by participants, as a whole and in each aspect was at a high level.
2. Professional learning community of schools, as perceived by participants, as a whole and in each aspect was at a high level.
3. Instructional leadership of school administrators, as perceived by participants with different positions, as a whole was different at the .01 level of significance, whereas in terms of work experience, there was a difference at the .05 level of significance. The Instructional leadership of school administrators, classified by school sizes and types, showed no differences.

4. PLC of schools, as perceived by participants with different positions and school sizes, as a whole was different at the .01 level of significance, whereas in terms of work experience, as a whole there was a difference at the .05 level of significance. In terms of school types, the level of PLC showed no difference.

5. Instructional leadership of school administrators and PLC of schools, as a whole had a high positive relationship ($r_{xy}=0.825$) at the .01 level of significance.

6. The guidelines for developing instructional leadership of school administrators and PLC of schools through instructional leadership of school administrators were composed into three aspects: 1) curriculum and teaching administration; school administrators and teachers should work together to plan and create the curriculum in accordance with conditions, problems and needs of learners, communities and society; 2) personnel development in academic affairs; school administrators should provide a development model for administrators, such as organizing workshops; 3) creating an atmosphere conducive to learning; school administrators should encourage teachers to create a good learning atmosphere. Regarding PLC of schools, the guidelines proposed three aspects, including: 1) Shared vision; personnel should take part in setting the visions of organizations; 2) Caring community; school should organize activities to support and encourage personnel to improve work-life balance and a harmonious work experience; and 3) structure support; school should organize the management structure and assign tasks and responsibilities clearly according to aptitude and needs.

Keywords: Instructional Leadership of School Administrators, Professional Learning Community of Schools

ภูมิหลัง

ผู้บริหารสถานศึกษาจึงเป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญเป็นอย่างมากในการกำกับ นิเทศ ติดตาม การสอนของครู และเป็นผู้มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอนของครู มีอิทธิพลต่อระดับความสำเร็จของนักเรียนและการดำเนินงานของโรงเรียน รูปแบบภาวะผู้นำทางการศึกษาส่วนใหญ่ในมุ่งเน้นความสำคัญของผู้นำโรงเรียน (School leaders) โดยที่ผู้นำโรงเรียนต้องใส่ใจอย่างมากกับงานการเรียนการสอนของโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียนจำเป็นต้องเป็นผู้นำทางวิชาการ และหลักสูตร ดังนั้นจึงเรียกว่าเป็นภาวะผู้นำทางวิชาการ (Findley and Findley, 1992, as cited in Rachel, et al., 2015, pp. 1876 – 1884) ภาวะผู้นำทางวิชาการ (Instructional leadership) เป็นการกระทำที่ผู้บริหารโรงเรียนแสดงออกหรือมอบอำนาจให้ผู้อื่นกระทำเพื่อสนับสนุนพัฒนาการเรียนของนักเรียน เป็นความสามารถของผู้บริหารโรงเรียนในการส่งเสริมและสนับสนุนต่อกลุ่มที่จะนำไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมาย โดยการนำความรู้ ทักษะต่าง ๆ มาใช้ในการปฏิบัติภาระหน้าที่เพื่อนำผู้ร่วมงานให้ร่วมมือปฏิบัติงานไปสู่ความมีประสิทธิภาพทางการเรียนการสอน ซึ่งผู้ร่วมงานสามารถรับรู้ได้อย่างชัดเจน (Debevois, 1984, อ้างถึงใน อำนาจ นาคแก้ว, 2563, ออนไลน์)

นโยบายของรัฐบาลที่พยายามให้ครูเปลี่ยนบทบาทจากการสอนจากที่เน้นความรู้ความจำมาสอนเชิงวิเคราะห์ กระบวนการศึกษาศึกษาได้นำหลักการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community: PLC) เข้ามาขับเคลื่อนพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่บุคคลเหล่านี้ต้องพัฒนาศักยภาพของตนเองให้ทันต่อความเปลี่ยนแปลงและก้าวหน้าของโลก ให้สอดคล้องกับนโยบายปฏิรูปการศึกษาในศตวรรษที่ 21 การเป็นชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เป็นการรวมกลุ่มบุคคลที่มีเป้าหมายเดียวกัน และมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในประเด็นที่แต่ละคนให้ความสนใจ มีการพัฒนาทางการศึกษาอย่างต่อเนื่องเพื่อให้เกิดการสืบเสาะแสวงหาความรู้ และพัฒนาการทำงานอย่างต่อเนื่อง ชุมชนแห่งการเรียนรู้ถือว่าเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอน จะช่วยลดความโดดเดี่ยวในการจัดการเรียนรู้

ของครู เพิ่มความผูกพันและกระตุ้นความกระตือรือร้นในการเรียนรู้ให้บรรลุตามเป้าหมายของสถานศึกษา ครูผู้สอนจะเข้าใจวิธีการสอน รูปแบบ เทคนิคการจัดการเรียนรู้ให้แตกฉาน แล้วนำแนวทางที่ได้จากคำแนะนำในชุมชนไปปรับใช้ในการจัดการเรียนรู้ของตนเอง ส่วนผู้เรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมโดยมีครูผู้สอนเป็นผู้ดำเนินการจัดจะเข้าร่วมอย่างเต็มใจ ร่วมสร้างบรรยากาศเหมาะสมต่อการเรียนรู้ อีกทั้งสามารถเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนและลดอัตราการตกซ้ำชั้นของนักเรียน ซึ่งเป็นหัวใจของการจัดการเรียนรู้อีกด้วย (เวรณี ชัยเชาวรัตน์, 2560, หน้า 208 - 219)

การพัฒนาโรงเรียนสู่การเป็นชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเป็นการบริหารจัดการคุณภาพการศึกษาเพื่อการสร้างสรรค์ ความรู้ความสามารถของผู้เรียนให้มีความหลากหลายตามความต้องการของตัวผู้เรียน ซึ่งเป็นการจัดการศึกษาที่จะตอบสนองในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาพัฒนาคุณภาพชีวิต สร้างสังคมแห่งการเรียนรู้และค่านิยมแบบประชาธิปไตย โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะทำให้การจัดการศึกษาที่มีรูปแบบเป็นการศึกษาเพื่อสร้างคนสร้างงานและสร้างชาติในอนาคตต่อไป การสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารขับเคลื่อนโรงเรียนเป็นแนวทางที่มีประสิทธิภาพและส่งผลดีต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา เป็นการยกระดับการศึกษาทั้งระบบและพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียนให้ทัดเทียมกับสากล เสริมสร้างทักษะการเรียนรู้แห่งอนาคตอีกทั้งเป็นการปฏิรูปครูและบุคลากรทางการศึกษาให้เห็นความสำคัญของการออกแบบการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนและการประเมินผลผู้เรียน ให้ตรงตามความต้องการของตัวผู้เรียนเองและต่อสังคม (มินตรา ลายสนธิเสรีกุล, 2557, หน้า 400)

ภาวะผู้นำทางวิชาการเป็นพฤติกรรมสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่สามารถโน้มน้าว จูงใจ หรือชี้แนะให้บุคลากรในสถานศึกษาและผู้เกี่ยวข้องเข้าใจและตระหนักในจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษารวมพลังและประสานสัมพันธ์กันเพื่อให้งานวิชาการซึ่งเกี่ยวข้องโดยตรงกับคุณภาพของการจัดการเรียนการสอนและคุณภาพของผู้เรียนอันเป็นภารกิจหลักของสถานศึกษาบรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยการปฏิบัติงานร่วมกันของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน ทำให้โรงเรียนเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ โดยปัจจัยด้านภาวะผู้นำทางวิชาการมีความสัมพันธ์และส่งผลกระทบต่อเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครูในสถานศึกษา (วาสนา ทองทวียิ่งยศ, 2560, หน้า 92 - 97)

สำนักงานงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 รับผิดชอบการจัดการศึกษาใน 7 อำเภอ ได้แก่ เจริญศิลป์ นิคมหน้าอุ้น พรรณานิคม พังโคน วาริชภูมิ สว่างแดนดิน และส่องดาว มีโรงเรียนจำนวน 258 โรงเรียน ได้กำหนดแนวทางเพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานตามนโยบาย วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ กลยุทธ์และจุดเน้น โดยกำหนดให้ผู้บริหารการศึกษาทุกระดับให้ความสำคัญในการบริหารจัดการโดยมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ของงานและการทำงานแบบมีส่วนร่วมที่เอื้อต่อการพัฒนาความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์ ซึ่งการปฏิบัติงานให้บรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้ มีความตระหนักในเรื่องการสร้างวัฒนธรรมใหม่ในการทำงานให้มีประสิทธิภาพ เพื่อให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมปรับปรุงระบบการบริหารจัดการของโรงเรียน ให้เป็นแบบรวมคิด ร่วมทำ การประสานงานสามารถสร้างและใช้เครือข่ายการพัฒนาคุณภาพการศึกษา (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2, 2562, หน้า 1 - 31)

จากความสำคัญของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา และการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพที่ส่งผลดีต่อการจัดการศึกษา ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาสูงขึ้นต่อไป

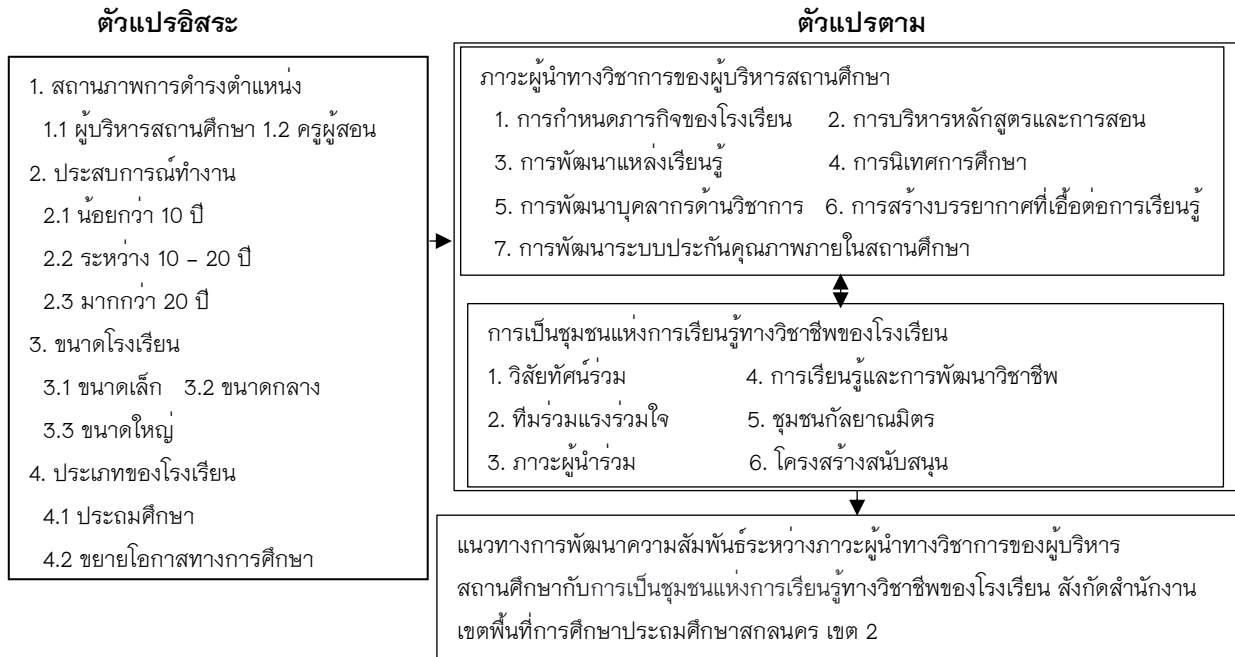
คำถามการวิจัย

1. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สกลนคร เขต 2 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน อยู่ในระดับใด
2. การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สกลนคร เขต 2 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน อยู่ในระดับใด
3. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สกลนคร เขต 2 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง ประสบการณ์ทำงาน ขนาดโรงเรียน และประเภทของโรงเรียน มีความแตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร
4. การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สกลนคร เขต 2 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง ประสบการณ์ทำงาน ขนาดโรงเรียน และประเภทของโรงเรียน มีความแตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร
5. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สกลนคร เขต 2 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน มีความสัมพันธ์กันอย่างไร
6. แนวทางการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการเป็นชุมชน แห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สกลนคร เขต 2 เป็นอย่างไร

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา สกลนคร เขต 2 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน
2. เพื่อศึกษาการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา สกลนคร เขต 2 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน
3. เพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษา สกลนคร เขต 2 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำแนกตามสถานภาพ การดำรงตำแหน่ง ประสบการณ์ทำงาน ขนาดโรงเรียน และประเภทของโรงเรียน
4. เพื่อเปรียบเทียบการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา สกลนคร เขต 2 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำแนกตามสถานภาพการดำรง ตำแหน่ง ประสบการณ์ทำงาน ขนาดโรงเรียน และประเภทของโรงเรียน
5. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการเป็นชุมชนแห่งการ เรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สกลนคร เขต 2 ตามความคิดเห็น ของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน
6. เพื่อหาแนวทางพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการเป็นชุมชน แห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สกลนคร เขต 2

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 3,350 คน จาก 258 โรงเรียน จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 230 คน ครูผู้สอน จำนวน 3,120 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 ปีการศึกษา 2563 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Krejcie & Morgan (1970, pp. 607 – 610 อ้างถึงใน บุญชม ศรีสะอาด, 2556, หน้า 43) โดยใช้การสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Stage Sampling) จำนวน 341 คน ทั้งนี้ผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 344 คน เป็นผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 80 คน และครูผู้สอน จำนวน 264 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ 0.969 แบ่งเป็น 3 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา เป็นแบบสอบถามตามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.404 – 0.864 และค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.968

ตอนที่ 3 การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เป็นแบบสอบถามตามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.349 – 0.909 และค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.973

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยเก็บข้อมูลทั้งส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ ดำเนินการส่ง-รับแบบสอบถามด้วยตนเองและทางออนไลน์ รวมทั้งสิ้น 344 ฉบับ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ค่าสถิติที (t-test) ชนิด Independent Samples การทดสอบเอฟ (F-test) แบบความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) และการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายของเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient)

การหาแนวทางการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2

โดยพิจารณาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาด้านที่มีความสัมพันธ์กับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Y) ในระดับสูงขึ้นไป (0.70 ขึ้นไป) และการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียน ด้านที่มีความสัมพันธ์กับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา (X) ในระดับสูงขึ้นไป (0.70 ขึ้นไป) แล้วนำด้านดังกล่าวไปสร้างแบบสัมภาษณ์นำไปสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเพื่อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาต่อไป

สรุปผลการวิจัย

- ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก
- การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก
- ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จำแนกตามประสบการณ์ทำงานโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนจำแนกตามขนาดโรงเรียนและประเภทของโรงเรียน ไม่แตกต่างกัน
- การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง และขนาดโรงเรียน โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนประเภทของโรงเรียน ไม่แตกต่างกัน
- ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียน โดยรวมมีความสัมพันธ์เชิงบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r_{xy}) 0.825 ส่วนภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ทั้ง 7 ด้าน และการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพทั้ง 6 ด้าน มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
- แนวทางพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียน ปรากฏดังนี้
 - ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา มีแนวทางในการพัฒนา 3 ด้าน ประกอบด้วย
 - 1) การบริหารหลักสูตรและการสอน ผู้บริหารและคณะครู ร่วมกันวางแผนและช่วยกันจัดทำหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพ

ปัญหาความต้องการของผู้เรียน ชุมชน และสังคม 2) การพัฒนาบุคลากรด้านวิชาการ ได้แก่ กำหนดรูปแบบการพัฒนาผู้บริหาร เช่น จัดอบรมเชิงปฏิบัติการ ศึกษาดูงานโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จ 3) การสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ได้แก่ ผู้บริหารให้ความสำคัญกับบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนจะส่งผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน

6.2 การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ มีแนวทางในการพัฒนา 3 ด้านประกอบด้วย 1) วิสัยทัศน์ร่วม ได้แก่ บุคลากรมีส่วนร่วมกำหนดวิสัยทัศน์ของหน่วยงาน 2) ชุมชนกัลยาณมิตร ได้แก่ จัดกิจกรรมที่สนับสนุนและส่งเสริมให้บุคลากรอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข 3) โครงสร้างสนับสนุน ได้แก่ จัดโครงสร้างการบริหารงาน มอบหมายงานและหน้าที่ความรับผิดชอบให้ชัดเจนตามความถนัดและความต้องการ

อภิปรายผลการวิจัย

1. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สกลนคร เขต 2 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน โดยรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทหน้าที่ในการบริหารโรงเรียนและครูผู้สอนมีหน้าที่ในการสอนและรับผิดชอบงานอื่นตามได้รับมอบหมาย ตลอดจนการจัดการศึกษาในโรงเรียนนั้น มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของ กนกหงษ์ ศาลารัตน์ (2558, หน้า 96 – 97) ได้ทำการศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปึงกาฬ พบว่าภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปึงกาฬ โดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก

2. การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สกลนคร เขต 2 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน โดยรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากแนวคิดการเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียนเป็นสิ่งที่มีความสำคัญและจำเป็นในปัจจุบันที่มีการแข่งขันทางการศึกษาด้วยระบบคุณภาพและมาตรฐานสากล จนเกิดความรู้สึกว่าการร่วมมือกันเรียนรู้และรับผิดชอบต่อพัฒนาการโดยรวมของนักเรียนถือเป็นพลังการเรียนรู้ซึ่งส่งผลให้การปฏิบัติการสอนในชั้นเรียนให้มีผลดียิ่งขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ กรองกาญจน์ นาแพร์ (2560, หน้า 79 – 80) ได้ทำการศึกษาการเป็นชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษาของรัฐ จังหวัดสมุทรสาคร พบว่า การเป็นชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพอยู่ในระดับมากทั้งภาพรวมและราย

3. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สกลนคร เขต 2 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง ทั้งโดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทหน้าที่ในการบริหารโรงเรียน ส่วนครูผู้สอนมีหน้าที่ในการสอนและรับผิดชอบงานอื่นตามได้รับมอบหมาย ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามสถานภาพโดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แต่ขัดแย้งกับงานวิจัยของกนกหงษ์ ศาลารัตน์ (2558, หน้า 96 – 97) ได้ทำการศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปึงกาฬ พบว่าผู้บริหารสถานศึกษากับครู มีความคิดเห็นต่อการปฏิบัติเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร โดยรวมและรายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกัน จำแนกตามประเภทการทำงานโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษา ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สกลนคร เขต 2 เป็นผู้มีความรู้ความสามารถสูง เนื่องจากได้รับการอบรมพัฒนาศักยภาพ ความรู้ความสามารถด้านการบริหารงานวิชาการอย่างต่อเนื่องและเห็นถึงความสำคัญของการพัฒนาบุคลากรให้มีคุณภาพ จึงสนับสนุนให้ครูทุกคนพัฒนาตนเอง

ทางวิชาการเพิ่มมากขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปิยพร บุญใบ (2563, หน้า 189 – 204) ได้ทำการศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร และครูผู้สอน ที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดต่างกัน โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง ทั้งโดยรวม และรายตำแหน่ง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก การร่วมแรงร่วมใจกันของผู้บริหาร สถานศึกษาและครูผู้สอนในโรงเรียนที่มีเป้าหมายสอดคล้องกัน มีวิสัยทัศน์มุ่งพัฒนาการเรียนรู้ทางวิชาชีพครู เพื่อมุ่งผลสัมฤทธิ์ ไปที่ผู้เรียน ให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาการเรียนรู้ด้วยตัวเอง จำแนกตามประเภทการดำเนินงาน โดยรวมแตกต่างกันอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการเป็นชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพนั้นมีหัวใจสำคัญคือการเรียนรู้ ร่วมกันอย่างมีความสุขของทีมเรียนรู้ เป็นบรรยากาศที่เปิดพื้นที่การเรียนรู้แบบนำตนเองของครูเพื่อการเปลี่ยนแปลงพัฒนา ตนเองและวิชาชีพอย่างต่อเนื่องเป็นสำคัญ ในบริบทสถานศึกษานั้น ชุมชนกัลยาณมิตร เป็นการปฏิบัติของผู้บริหาร สถานศึกษาและครูผู้สอนในโรงเรียนที่มีการทำงานและการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ร่วมกันทำงานแบบอุทิศตน มีความเอื้ออาทร ความเชื่อถือ ความเคารพบุคลากร ร่วมรับรู้และร่วมยินดีในความสำเร็จ จำแนกตามขนาดโรงเรียน สถานศึกษา โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ภาวะผู้นำร่วมเป็นหัวใจสำคัญ คือนำการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลงตนเองของแต่ละคน ทั้งสมาชิกและผู้นำโดยตำแหน่งไม่ขึ้นกับขนาดสถานศึกษา จำแนกตามประเภทของโรงเรียน โดยรวมไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ชุมชนกัลยาณมิตรและภาวะผู้นำร่วม องค์ประกอบที่สำคัญ เป็นการปฏิบัติของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในโรงเรียนที่มีการทำงานและการอยู่ร่วมกัน อย่างมีความสุข

5. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 โดยรวมมีความสัมพันธ์เชิงบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r_{xy}) 0.825 ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะ ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร สถานศึกษาทั้ง 7 ด้าน เป็นพฤติกรรมตามบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาอย่างสร้างสรรค์ในการชี้นำหรือโน้มน้าวจูงใจ ข้าราชการครู สอดคล้องกับงานวิจัยของ Peter & Olson (2008, p. 62) ได้ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนที่ ประสบความสำเร็จสูงกับลักษณะชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ กับความเป็นผู้นำทางการศึกษา พบว่า โรงเรียนประถมศึกษา ที่มีผู้นำชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพไปใช้ จะประสบความสำเร็จทางวิชาการสูง โรงเรียนที่มีความสำเร็จทางวิชาการนั้น ผู้บริหารโรงเรียนต้องให้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเป็นกลยุทธ์ในการพัฒนาโรงเรียนและพยายามพัฒนาชุมชนการเรียนรู้ ทางวิชาชีพในโรงเรียน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ดังนั้น ควรมีการส่งเสริมเพื่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ให้อยู่ในระดับดีมากกว่าเดิม

1.2 จากผลการวิจัยพบว่า การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนโดยรวมอยู่ในระดับมาก ดังนั้นควรมีการส่งเสริมเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารงานในโรงเรียนให้อยู่ในระดับดีมากกว่าเดิม

1.3 จากผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียน มีความสัมพันธ์เชิงบวก ดังนั้นควรมีการส่งเสริมเพื่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาและการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียน ทั้งด้านการบริหารหลักสูตรและการสอน การพัฒนาบุคลากรด้านวิชาการ การสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ วิสัยทัศน์ร่วมชุมชน และโครงสร้างสนับสนุน

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัย ครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอื่น

2.2 ควรศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียน ในตัวแปรหรือองค์ประกอบอื่น

2.3 ควรศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียน

เอกสารอ้างอิง

- กนกหงษ์ ศาลารัตน์. (2558). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ. วิทยานิพนธ์ ค.ม. ร้อยเอ็ด: มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด.
- กรองกาญจน์ นาแพ้ว. (2560). การเป็นชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ ในโรงเรียนประถมศึกษาของรัฐ จังหวัดสมุทรสาคร. วิทยานิพนธ์ ค.ม. นครปฐม: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2558). การวิจัยเบื้องต้น. (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ปิยพร บุญใบ. (2563). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1. วิทยานิพนธ์ ค.ม. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- มินตรา ลายสนิทเสรีกุล. (2557). กลยุทธ์การบริหารโรงเรียนสู่การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนมัธยมศึกษาในสหวิทยาเขตเบญจบุรพา กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เรวณี ชัยเชาวรัตน์. (2558). ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ. ใน บังอร เสรีรัตน์ ชารีณี ตรีวิทย์ และเรวณี ชัยเชาวรัตน์ (บรรณาธิการ). 9 วิธีสร้างครูสู่ศิษย์. เอกสารประมวลแนวคิดและแนวทางพัฒนาวิชาชีพครูสำหรับคณะทำงานโครงการพัฒนาระบบกลไกการหนุนเสริมชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อพัฒนาผู้เรียน.
- วาสนา ทองทวีงยศ (2560). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครู ในสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2. (2562). สารสนเทศทางการศึกษา ปีการศึกษา 2562. สกลนคร: กลุ่มงานข้อมูลสารสนเทศ.
- อำนาจ นาคแก้ว. (2563). ผู้นำทางวิชาการและการส่งเสริมให้ครูและบุคลากรทางการศึกษามีภาวะผู้นำทางวิชาการ. สืบค้นเมื่อ 2 พฤษภาคม 2563 .เข้าถึงได้จาก /nakkawee.wordpress.com/คลังความรู้.